

HÅGLÖSHET

Catharina Winge Westholm
Överläkare, specialist i barn och
ungdomspsykiatri

Dr Silvias Barn och Ungdomssjukhus

Psykosomatik- håglöshet

- Alla psykiska störningar har kroppsliga komponenter involverande motoriska, sensoriska och vegetativa system
- Somatiska sjukdomar har ofta psykiska symptom

Håglöshet

- Slöhet, energilöshet
- Indolens (passivitet, oföretagsamhet)
- Letargi (onormal psykiskt trötthet, nedsättning mental förmåga)
- Anhedoni (oförmåga att känna lust, njuta)
- Apati (frånvaro av sinnesrörelse)

Somatiska sjukdomar

- Anemi (Järn-, B12-, folatbrist)
- D-vitaminbrist
- Hypothyreos
- Glutenintolerans
- Binjurebarksvikt, hypofyssjukdom
- Reumatiska sjukdomar
- Infektioner
- Malignitet

Psykiatriska sjukdomar

- Depression, dystymi
- PTSD
- ADD
- Psykossjukdom/ schizofreni
- Missbruk/ beroende (ex cannabis)

Julia 8 år

Depression hos småbarn

- Starkt samband med svåra upplevelser, vanvård och misshandel
- **Klinsik bild:**
 - Gnällighet
 - Brist på nyfikenhet, likgiltig, självförsunken, apati
 - Sömnproblem
 - Stagnation eller tillbakagång i psykomotor utveckling
- **Insatser:**
 - Öka upp samspel, anknytning, föräldraförmåga
 - Socialt stöd
 - Orosanmälan

Depression hos barn och unga

- Lika vanligt bland pojkar och flickor före puberteten
- 0,5-2% av barn 7-13 år
- Efter puberteten dominans av flickor (3:1)
- 5-8% 13-18 år

Egentlig depression enl DSM 5

- Kärnsymtom:
 - Depressiv sinnesstämning (nedstämdhet, irritabilitet)
 - **Anhedoni (lustlöshet)**
- Tilläggssymtom
 - Ökad/ minskad aptit
 - Sömnproblem
 - **Trötthet/ energilöshet**
 - **Psykomotorisk hämning** &/el agitation
 - Värdelöshetskänsla / överdriven skuld
 - **Försämrad tanke- och koncentration förmåga eller obeslutsam**
 - Självmordstankar, s-planer, s-försök

Egentlig depression enl DSM 5

- Minst ett kärnsymtom
- Totalt minst 5 symtom
- Duration minst 2 v, större delen av dagen och i stort sett dagl
- Kliniskt lidande &/el funktionsnedsättning

Ospecifika symtom

- Smärtor. Magvärk, huvudvärk, bröstsmärtor och ont i extremiteterna
- Beteendeproblem "Sad not bad"
- Missbruk
- Separationsångest

Dystymi / ihållande depression enl DSM 5

Nedstämdhet under minst ett år (två år för vuxna)

Minst två av:

- Förändrad aptit
- Ändrat sömnbehov
- Energibrist
- Nedvärderar sig själv
- Koncentrationssvårigheter
- Hopplöshetskänslor

Behandlingsriktlinjer öppenvård

- Psykopedagogisk basbehandling:
 - Psykoedukation om tillståndet
 - Säkerhetsplan vb
 - Basala råd att tillgodose barnet/ungdomens behov av adekvat sömn, mat och fysisk aktivitet.
 - Identifiera och hantera stressorer
 - Införa positiv aktivitet
 - Identifiera och hantera föräldradepression
- Vid behov behandla sömnstörning:
 - Sömnskola
 - Medicinering melatonin, ev mirtazapin

Remittering till BUP:

- Om ej bättre inom 6-8 psykopedagogisk basbehandling
- Måttlig- svår depression!
- Suicidrisk

Nationella riktlinjer

www.svenskabupforeningen.se

-> vårdprogram

-> SFBUPs riktlinjer: Depression 2014

Samira 11 år

PTSD

- **Kognitiva förändringar och neg förändrad sinnesstämning**
 - Oförmåga att minnas viktig aspekt av traumat
 - Ihållande och överdrivna neg uppfattningar om sig själv, andra eller världen
 - Ihållande, förvanskade tankar om orsak till/ konsekvenser av traumat som medför anklagelse av sig själv eller andra
 - **Ihållande neg känslotillstånd**
 - **Minskat intresse/ delaktighet i viktiga aktiviteter**
 - **Känsla av likgiltighet/ främlingskap inför andra**
 - **Oförmåga att uppleva positiva känslor**

PTSD

- **Förändringar i personens stimulusreaktioner**
 - Irritabel och argsint
 - Hänsynslöst eller självdestruktivt beteende
 - Överdriven vaksamhet
 - Lättskrämdhet
 - **Koncentrationssvårigheter**
 - Sömnstörning

Simon 15 år

ADD- Attention Deficit Disorder

- ADHD- huvudsakligen ouppmärksam form
- Hypoaktivitet kan förekomma

Ouppmärksamhet (minst 6 symtom)

- Ouppmärksam på detaljer, gör slarvfel
- Svårt att bibehålla uppmärksamheten i uppgifter och lekar
- Frånvarande, lyssnar ej på tilltal
- Svårt att genomföra skolarbete/ arbetsuppgifter. Följer ej instruktioner
- Svårt att organisera uppgifter och aktiviteter
- Undviker, ogillar uppgifter som kräver mental uthållighet
- Tappar ofta bort saker
- Lättdistraherad av yttre stimuli
- Ofta glömsk i det dagliga livet